

BEZPIECZEŃSTWO MIĘDZYNARODOWE

Plk dypl. (s) Zygmunt CZARNOTTA

Plk (s) dr Zbigniew MOSZUMAŃSKI

PRZESŁANKI ROZWOJU CHIŃSKICH SIŁ MORSKICH

Oslabienie Stanów Zjednoczonych w wyniku kryzysu finansowego, znaczne bezrobocie, duże zmiany w życiu klasy średniej oraz inne obciążenia, będące rezultatem wojen w Iraku i Afganistanie, zmusiły prezydenta Baracka Obamę do zakomunikowania, że Stany Zjednoczone w przyszłości będą się angażować militarnie tylko w razie zagrożenia ich narodowych interesów¹. Jednocześnie supermocarstwo było zmuszone skonstatować, że państwa trzeciego świata pod przewodnictwem państw progowych, jak Brazylia, Indie czy Chińska Republika Ludowa (ChRL), coraz pewniej występują w obronie swoich interesów na forum międzynarodowym.

Chińska Republika Ludowa może wielu krajom – jako alternatywa Zachodu – zaproponować programy wsparcia, uzyskując wpływy w skali światowej kosztem państw zachodnich. W związku z tym, przybierają na sile głosy o tym, że wyrasta nowy hegemon, którego należałoby „przytłumić politycznie i militarnie”.

Warto więc prześledzić stopnie rozwoju Sił Zbrojnych ChRL w latach 2020–2050, zaproponowane przez prezydenta Hu Jintao², bazujące na zmiennej narodowej strategii militarnej i bezpieczeństwa oraz technologicznych możliwościach ChRL. Chodzi o to, aby uzyskać odpowiedź, kiedy Chińska Armia Ludowo-Wyzwoleńcza (ChALW)³, zwłaszcza jej marynarka wojenna, będą mogły liczyć

¹ Zgodnie z H.D. Jopp, *Sicherheitspolitische und strategische Vorgaben für die Weiterentwicklung der chinesischen Streitkräfte*, „Europäische Sicherheit” 2011, nr 9, s. 80.

² <http://english.peopledaily.com.cn/data/people/hujintao.shtml>, *Hu Jintao* [6.11.2011].

³ W publikacjach zarówno zachodnich, jak i chińskich, używa się często angielskiej terminologii w odniesieniu do Chińskiej Armii Ludowo-Wyzwoleńczej. Nazywa się ją PLA – People’s Liberation Army. Wojska lądowe określa się jako – PLAGF (PLA Ground Force), marynarkę wojenną – PLAN (PLA Navy), siły lotnicze – PIAAF (PLA Air Force), a strategiczne wojska raketowe – The Second Artillery Force (II Siły Artylerii). Zob. <http://eng.mod.gov.cn/ArmedForces/index.htm>, *Structure and Organization of the Armed Forces* [6.11.2011].

na dopływ nowych systemów uzbrojenia⁴, a w konsekwencji ich wpływu na zmiany w sztuce operacyjnej. Prezydent ChRL – Hu Jintao – ustalił także zadania dla ChALW w związku z rosnącymi ponadregionalnymi interesami Chin, poszerzeniem się morskich zadań ochronnych (związanych z obroną liczącej 14 tys. km granicy morskiej), szerokim wykorzystaniem przestrzeni kosmicznej, zwiększonym udziałem w operacjach i misjach Organizacji Narodów Zjednoczonych oraz świadczeniem pomocy humanitarnej⁵.

Strategie – bezpieczeństwa i militarna

Chińskie zainteresowania morskie zakończyły się w 1435 roku wraz ze śmiercią admirała Zheng He w czasie panowania dynastii Ming, kiedy po śmierci cesarza Xuande (1425–1435) flotę chińską rozbrojono i zniszczono⁶. Dopiero reformy Deng Xiaopinga (przewodniczącego Centralnej Komisji Wojskowej w latach 1981–1990)⁷ i jego decyzja mianowania dowódcą marynarki wojennej admirała Liu Huaqinga, zmienili jej sytuację na lepsze.

Będąc dowódcą marynarki wojennej (1982–1987), a następnie zastępcą przewodniczącego Centralnej Komisji Wojskowej (1987–1997), admirał Liu ustawił „właściwe zwrotnice” dla rozbudowy floty pełnomorskiej w nadchodzących końcowych dekadach XX wieku i początkowych XXI wieku.

W latach 80. i 90. XX wieku utrwaliła się klasyczna myśl morska Alfreda Mahana⁸ w chińskich *think tankach*⁹, z czego wyrosła ówczesna strategia morska

⁴ Zob. <http://www.ag-friedensforschung.de/regionen/China/usa15.html>, W. von Kötter, *Auf großem Sprung in den Stillen Ocean. China greift die Vorherrschaft der USA an, nicht nur im Pazifik* [30.11.2011].

⁵ H.D. Jopp, *Sicherheitspolitische...*, op. cit., s. 80.

⁶ Z. Czarnotta, Z. Moszumański, *Chiny rozszerzają wpływy w Afryce*, „Wiedza Obrona” 2010, nr 4, s. 3–4.

⁷ <http://www.sinodefence.com/overview/organisation/cmc.asp>, *Central Military Commission* [7.11.2011].

⁸ Alfred Thayer Mahan był amerykańskim kontradmirałem. Spod jego pióra wyszło wiele dzieł dotyczących zagadnień wojny morskiej. Książka, *Wpływ potęgi morskiej na historię 1660–1793*, uczyniła z niego „Clausewitza wojny morskiej”. Zob. R. McLaughlin, *United Nations Naval Peace Operations in the Territorial Sea*, Leiden–Boston 2009, s. 10. Por.: <http://www.gutenberg.org/files/13529/13529-h/13529-h.htm>, A.T. Mahan, *The Influence of Sea Power Upon History 1660–1793*, Boston 1890 [7.11.2011].

⁹ *Think tank* – to rodzaj nieetatowego ośrodka badań i analiz spraw publicznych. W Polsce do grupy tego rodzaju ośrodków zaliczamy m.in. Instytut im. Adama Smitha, Ośro-

państwa. Sytuacja zmieniła się w 1999 roku, po opublikowaniu książki „Unrestricted Warfare” („Wojna nieograniczona”) autorstwa dwóch starszych pułkowników Qiao Lianga i Wang Xiangsuia¹⁰.

Dyskusje w chińskich „fabrykach myślicieli” doprowadziły do rozważań w kierownictwie marynarki wojennej na temat tego, jak rozpoznane słabości amerykańskich sił zbrojnych wykorzystać dla rozwoju ChRL, ale bez konfrontacji zbrojnej. Taki tryb myślenia o pośredniej strategii i taktyce można spotkać w książce Sun Zi „Sztuka wojenna”¹¹. Znalazła ona również odzwierciedlenie w dziele „Some Principles of Maritime Strategy” („Niektóre zasady strategii morskiej”), którego autorem jest Julian Corbett¹². Także chińska „Biała księga” z 2004 roku wskazywała na potrzebę przejścia od „czystej” obrony wybrzeża do obrony chińskich interesów w pobliżu własnego kraju (*Near-Seas Defence Strategy*) z poszerzeniem jej na oddalone akweny morskie.

Chiny jako mocarstwo morskie i jego strategia

W Chinach *think tanks* badały, na bazie nauk Mahana, przyszłe spełnianie roli mocarstwa morskiego i znaczenia tego dla kraju oraz wyciągnęły z tego wnioski dla siebie. Od niedawna można odnaleźć w nich również myśli Corbetta.

Przeciwnie do kierunków zachodnich – ilościowego i jakościowego zmniejszania flot wojennych, azjatyckie siły morskie zbroją się¹³. Nie wydaje się jednak, aby po 2020 roku chińska marynarka wojenna wdała się w wyścig zbrojeń z ame-

dek Myśli Politycznej czy Instytut Sobieskiego. Zob. także http://www.sourcewatch.org/index.php?title=Think_tanks, *Think tanks* [7.11.2011].

¹⁰ <http://www.c4i.org/unrestricted.pdf>, L. Qiao, X. Wang, *Unrestricted Warfare*, Pekin 1999. Starszy pułkownik (Da Xiao) jest stopniem wojskowym pośrednim między pułkownikiem (Shang Xiao) a generałem majorem (Shao Jiang). Jego wyróżnikiem są cztery gwiazdki na naramienniku. Zob. <http://www.globalsecurity.org/military/world/china/army- insignia.htm>, *People's Liberation Army Insignia* [10.11.2011].

¹¹ <http://tlumacz-literatury.pl/sztukawojny.html>, Sun Zi (Tzy) i in., *Sztuka wojny i 36 chytrych sztuczek*, tłum. J. Zawadzki [7.11.2011].

¹² <http://www.gutenberg.org/files/15076/15076-h/15076-h.htm>, J.S. Corbett, *Some Principles of Maritime Strategy*, Londyn 1911 [7.11.2011].

¹³ A. Schimpf, *Die deutsche Marine der Zukunft*, „Europäische Sicherheit” 2011, nr 9, s. 31–32. Zob. też: http://www.kreise.de/_cms1/images/stories/themen/Bundeswehr/Grobstrukturen_Bundeswehr_20.9.2011.pdf, *Sachstand zur Neuausrichtung der Bundeswehr. Nationale Interessen wahren – Internationale Verantwortung übernehmen – Sicherheit gemeinsam gestalten* [30.09.2011].

rykańską flotą na Pacyfiku. Można się raczej spodziewać, że ze względów politycznych i zmiany warunków ekonomicznych skieruje się na zachód – na Ocean Indyjski do ochrony potrzebnych Chinom rewersów w Zatoce Perskiej oraz do Afryki. ChALW może pozyskać nowe systemy uzbrojenia (do 2020 roku), w tym także rozbudowany komponent amfibijny. Decyzja marynarki wojennej Chin o przyjęciu do służby lotniskowca (utworzy lotniskowcowy zespół uderzeniowy – *Aircraft Carrier Battle Group*) wydaje się – mimo wielu ekspertyz – wątpliwa. ChALW i jej marynarka wojenna już od lat 80. ubiegłego stulecia poszły drogą wzbronienia w miarę możliwości obcym flotom korzystania z wód regionalnych ChRL, jak np. mórz chińskich (Żółtego, Wschodniochińskiego, Południowochińskiego). Manewry latem 2010 roku pokazały, że ChALW, jej marynarka, lotnictwo i strategiczne wojska raketowe łącznie są w stanie taką opcję spełnić, zmuszając tym samym flotę Stanów Zjednoczonych do zweryfikowania dotychczasowego planowania operacyjnego na morzu. II Siły Artylerii mają przy tym do dyspozycji 5000 km podziemnych tuneli, w których są w stanie ukryć swoje międzykontynentalne rakiety balistyczne (ICBM), rakiety średniego zasięgu (MRBM) oraz rakiety przeciwskrętowe ASBM (*Anti-Ship Ballistic Missile*).

Marynarka wojenna Chin była w stanie pokazać, że wykonała wytyczne Hu Jintao w ciągu dekady i przekształciła się w operacyjnie przygotowaną siłę morską do walki z przeciwnikiem pod wodą, na wodzie i nad wodą, wewnątrz pierwszego łańcucha wysp¹⁴, ale też poza jego obrębem¹⁵. Marynarka wojenna i lotnictwo chińskie nie muszą działać tylko w kierunku Korei Południowej i Japonii (na północny wschód). Równoważnym kierunkiem dla nich mogą być na południu Filipiny, Wietnam czy Indonezja.

Widać więc wyraźnie, że system modernizacji sił zbrojnych odbywał się na podstawie strategicznej analizy układu międzynarodowego. Siła polityczna, gospodarcza i militarna Chin pozwala im zatem zająć pozycję równoważną z innymi mocarstwami.

W najbliższych latach chińska marynarka wojenna będzie zapewne kontynuować kierunek wyposażania w technologiczne nowości – w okręty własnej produkcji, ale też importowane (zwłaszcza z Rosji), żeby móc wykorzystać je jako platformy eksperymentalne dla potrzeb przyszłych morskich operacji regionalnych, a może i globalnych.

Autorytety książki „Wojna nieograniczona”, trafnie prognozowali rozwój przyszłych chińskich sił zbrojnych. Prowadzenie nieograniczonej wojny obejmuje według nich wykorzystanie całej przestrzeni (także kosmicznej), spektrum elek-

¹⁴ Pierwszy łańcuch wysp sięga Japonii, Tajwanu, wybrzeży Filipin i Wietnamu.

¹⁵ Mówi się o drugim łańcuchu wysp: Marianach, Guam, Mikronezji i Palau.

tromagnetycznego, ale też oddziaływanie werbalne i niewerbalne na społeczeństwa za pomocą mediów, celowe manipulowanie rynkiem finansowym, aż po państwowe wsparcie międzynarodowej przestępczości (w tym terroryzmu). Stosownie do tego powinno się budować strukturę sił zbrojnych po 2020 roku. Rozwój sił powinien być porównywany z Zachodem (w tym ze Stanami Zjednoczonymi) pod kątem przewagi. Podjęte w Stanach Zjednoczonych zagadnienia wojny cybernetycznej (*Cyber War*) są dziś znane także w Chinach, które powzięły w tym kierunku określone działania. W ChRL znalazła oddźwięk sprawa militaryzacji kosmosu przez Stany Zjednoczone i Rosję. Chiny zdołały już pokazać swoje możliwości w tej dziedzinie, chociażby zademonstrowane w formie zestrzelenia sztucznego satelity¹⁶. Należy jednak mieć na uwadze, oprócz wojskowych form konfrontacji, także rywalizację na forum pozawojskowym.

Morskie środki odstraszania jądrowego

Dotychczas podstawowym środkiem jądrowego odstraszania były naziemne rakiety balistyczne II Sił Artylerii. Planiści mieli za zadanie określenie ich możliwości reagowania oraz ochrony przed uderzeniami jądrowymi w takim zakresie, aby były zdolne do wykonania uderzenia odwetowego określoną liczbą rakiet. Chiny podały w 2010 roku, że dysponują systemem tuneli o łącznej długości 5000 km dla swoich zestawów raketowych dalekiego (ICBM) i średniego (MRBM) zasięgu¹⁷,

¹⁶ H.D. Jopp, *Sicherheitspolitische...*, op. cit., s. 82. Z rejonu Xichang w 2007 r. został zestrzelony satelita meteorologiczny „Feng Yun 1C” z wysokości około 865 km. Zob. <http://news.bbc.co.uk/2/hi/asia-pacific/6276543.stm>, *Concern over China's missile test* [29.11.2011].

¹⁷ Takie typy rakiet balistycznych wymienia H.D. Jopp, *Sicherheitspolitische...*, op. cit., s. 82. Austriacki „Truppendienst” wylicza, oprócz 26 rakiet ICBM, 55 rakiet pośredniego zasięgu (IRBM) oraz 725 krótkiego zasięgu (SRBM). Wydaje się, że dane dotyczące tego problemu odnoszą się do różnych lat i stąd wynikają rozbieżności. Por. http://www.bmlv.gv.at/truppendienst/milint/td_milint-laenderinfo.php?id_c=91&table_id=3, *China – Strategische Raketentruppen* [9.11.2011]; http://en.wikipedia.org/wiki/Template:Chinese_Missiles, *Chinese missiles* [9.11.2011]; http://www.globaldefence.net/waffensysteme/luftsysteme/5301-asien-chinas=ballistische-mittelstreckenrakete_df-25.html, J. Hohmann, *Asien – Chinas ballistische Mittelstreckenrakete DF-25* [28.11.2011]. Ocenia się, że Chiny dysponowały w 2011 roku 240 raketami z głowicami jądrowymi. Zob. <http://www.sipri.org/yearbook/2011/files/SIPRIYB1107-07A.pdf>, *SIPRI Yearbook 2011. Armaments, Disarmament and International Security*, s. 340 i 342, tab. 7.6 [28.11.2011].

które pozwolą przetrwać atak jądrowy takiej liczbie wyrzutni, że będzie możliwe wykonanie przez nie drugiego zmasowanego uderzenia jądrowego.

W kontekście strategii odstraszenia morskiego za pomocą morskich systemów raketowo-jądrowych ChALW i jej marynarka wojenna przyjęła opcję radziecką, która polegała na użyciu atomowych okrętów podwodnych z raketami balistycznymi z akwenów morskich położonych w pobliżu własnego lądu (np. z Morza Barentsa), jako odpowiedź na ofensywne zamiary Marynarki Wojennej Stanów Zjednoczonych (US Navy) i Paktu Północnoatlantyckiego (NATO)¹⁸. Mając to na uwadze, chińska marynarka wojenna zamierza wykonać opcję drugiego uderzenia z dobrze strzeżonych akwenów mórz: Żółtego i Południowochińskiego. W Chinach uważa się, że na tych wodach amerykańska flota nie będzie w stanie prowadzić skutecznej walki z okrętami podwodnymi ze względu na to, że od 1991 roku środki do jej prowadzenia zmalały o połowę. Zdolności do walki pod wodą, na wodzie i nad wodą (w powietrzu) z okrętami podwodnymi ze strony US Navy są znacząco ograniczone. Podobnie – jak się ocenia w Pekinie – nie będzie ona zdolna w sposób ciągły śledzić chińskich strategicznych okrętów podwodnych. Spodziewana jest też dalsza redukcja floty amerykańskiej w latach 2020–2050, co jeszcze korzystniej wpłynie na przetrwanie chińskich okrętów. Chinom nie jest w tym wypadku potrzebna równowaga sił, żeby zachować zdolność do odwetowego uderzenia jądrowego. Uważa się, że – podobnie jak Francji – powinno wystarczyć do sześciu okrętów podwodnych z napędem jądrowym i raketami balistycznymi.

Rozwój sił morskich Chin

Rozwój chińskich sił morskich do globalnie operującej marynarki (*Blue Water Navy*) może nastąpić po 2020 roku. W najbliższej dekadzie mogą zapaść decyzje o seryjnej budowie nowych okrętów, które będą zdolne do określonej kontroli regionalnych akwenów wodnych.

Flota może liczyć na etatowy wzrost jednostek pływających. Powinna jednak zachować, podczas rozwoju nowych systemów broni, przyjęty wcześniej kierunek asymetrycznej odpowiedzi. Dziś bierze się pod uwagę możliwości użycia ASBM DF-21D¹⁹ do blokady akwenów morskich, także przeciwko lotniskowcowym zespo-

¹⁸ Prawdopodobnie rozpatrywano też odstraszenie – w wydaniu francuskim – minimalną liczbą okrętów podwodnych.

¹⁹ ASBM – Anti-Ship Ballistic Missile. Zob. <http://www.deagel.com/Anti-Ship-Missiles.htm>, *Missiles & Munitions: Anti-Ship Missiles* [10.11.2011]. DF-21D – Dong Feng 21D może być sterowana z satelity. Zob. <http://www.ft.com/intl/cms/s/0/3495fe96-231e-11e0-b6a>

łom uderzeniowym (*Aircraft Carrier Battle Group*) Stanów Zjednoczonych oraz ich azjatyckich sojuszników.

Wzbronienie przeciwnikowi korzystania z ograniczonych akwenów morskich jest klasyczną strategią defensywną, która przez słabszego jest realizowana środkami ofensywnymi. Oznacza to dla chińskiej marynarki wojennej, że będzie ona w określonej perspektywie poszukiwać taktycznej i operacyjnej ofensywy wewnątrz określonego obszaru morskiego, na przykład na Morzu Południowochińskim.

Marynarka chińska posiada do takich operacji stosunkowo nowoczesne siły: klasyczne okręty podwodne klasy KILO (rosyjskie) i klasy YUAN (projekt 041²⁰)²¹, niszczyciele, fregaty (pod względem możliwości porównywalne są z amerykańskimi i japońskimi okrętami typu AEGIS²² w kwestii obrony antyrakietowej), szybkie i efektywne okręty klasy HOBEI (typ 022)²³ z raketami przeciwokrętowymi czwartej generacji, rakiety klasy „ziemia–ziemia” SSM (*Surface to Surface Missile*) i „ziemia–powietrze” SAM (*Surface to Air Missile*), rakiety balistyczne przeciwko okrętom (DF-21D), nowoczesne samoloty bombowe (*Stealth*) oraz myśliwskie (J-20).

Chińczycy zajmują się też bezałogowymi statkami powietrznymi (UAV – *Unmanned Aerial Vehicles*) i po 2020 roku mogą produkować platformy bezałogowe z uzbrojeniem do zwalczania lotnikowcowych zespołów uderzeniowych. Dzięki temu wzrosną możliwości bojowe Chińskiej Armii Ludowo-Wyzwoleńczej w porównaniu z dotychczasowymi, a tym samym zespoły takie zostaną zmuszone do prowadzenia działań z rejonów operacyjnych oddalonych od wybrzeży chińskich.

3-00144feab49a.html#axzz1hqUZZKxX, K. Hille, *Chinese wonder missile to test US supremacy* [9.11.2011].

²⁰ Mogą one posiadać napęd niezależny od powietrza atmosferycznego AIP (Air-Independent Propulsion). Zob. http://www.navy.mil/navydata/cno/n87/usw/issue_13/propulsion.htm, E.C. Whitman, *Air-Independent Propulsion. AIP Technology Creates a New Undersea Threat* [12.11.2011].

²¹ Oprócz tego mogą posiadać 10 atomowych okrętów podwodnych. Zob. W. Kötter, *Auf großem...*, op. cit.,

²² <http://www.globalsecurity.org/military/systems/ship/systems/aegis.htm>, *AEGIS Combat System* [12.11.2011].

²³ Są to w istocie kutry patrolowe budowane metodą SWATH (Small Waterplane Area Twin Hull), wyglądem zbliżone do katamaranów. Zob. G. Kolański, *Konstrukcje SWATH w budownictwie okrętowym*, „Przegląd Morski” 2011, nr 2, s. 30, 32, 35.

Morska wojna nawodna w systemie broni połączonych

Chińskie siły powietrzne i morskie oraz II Siły Artylerii w zakresie średniego zasięgu strategicznego (MRBM) mogą osiągnąć po 2020 roku zdolność do rozpoznawania i zwalczania celów poza zasięgiem horyzontalnym (OTHR i OTHT)²⁴. W ten sposób ChALW z własnego wybrzeża będzie w stanie zwalczać jednostki nawodne poza 200-milową strefą ekonomiczną. Oprócz dalekosiężnych samolotów-pocisków (*Cruise Missile*) oraz rakiet balistycznych do zwalczania celów nawodnych, Chiny w drugiej dekadzie XXI wieku mogą posiadać bezzałogowe systemy powietrzne, które z ładu, platform nawodnych i podwodnych będą mogły atakować obiekty pływające. Byłyby one w stanie odegrać istotną rolę w prowadzeniu wojny asymetrycznej.

Prognozowany od lat przez ekspertów program budowy lotniskowców nie jest realizowany. Pozyskany od Ukrainy lotniskowiec „Wareg” („Varyag”)²⁵ jest traktowany raczej jako okręt eksperymentalny, który ewentualnie może pomóc w powzięciu decyzji o budowie tej klasy okrętów dla chińskiej marynarki wojennej. W tej sprawie należałoby się jednak zastanowić, czy w perspektywie lat lotniskowce (lotniskowcowe zespoły uderzeniowe) będą jeszcze miały rację bytu wobec możliwości użycia wielorakich miniaturowych platform zbrojnych? Czy aby kolosy morskie o wyporności 65 tys. BRT nie staną się „dinozaurami” XXI wieku? Już współczesne bezzałogowe statki powietrzne wykazały swoją przydatność do prowadzenia operacji morskich. Mogą one być użyte z małych platform pływających – pod- i nawodnych. Można oczekiwać, że kierunek rozwojowy tych systemów będzie coraz bogatszy. Kombinowane użycie bezzałogowych statków powietrznych do wczesnego ostrzegania, rozpoznania, walki radioelektronicznej oraz jako nosicieli uzbrojenia, w powiązaniu ze stacjami opracowywania danych i systemów wskazywania celów w czasie realnym, może w przyszłości zrewolucjonizować operacje morskie.

Podobnie, jak flota amerykańska przebroiła część swoich atomowych okrętów podwodnych z rakiet balistycznych na konwencjonalne samoloty pociski (*Cru-*

²⁴ Over the Horizon Radar (OTHR) – radar o zasięgu pozahoryzontalnym. Over the Horizon Targeting (OTHT) – pozahoryzontalne prowadzenie ognia (strzelania). Zob. <http://www.globalsecurity.org/wmd/world/china/oth-b.htm>, *Over-the-Horizon Backscatter Radar* [12.11.2011].

²⁵ <http://the-diplomat.com/china-power/2011/08/10/china-launches-1st-carrier/>, J. Miks, *China Launches 1st Carrier* [9.11.2011]; <http://www.rsis.edu.sg/publications/Perspective/RSIS0742011.pdf>, R.A. Bitzinger, P.T. Mitchell, *Soviet aircraft carrier Varyag: Shape of things to come?* [9.11.2011].

ise Missile) typu Tomahawk²⁶, także marynarka chińska może być zainteresowana budową podobnych systemów bezałogowych podwodnego bazowania, które skutecznością nie ustępowałyby samolotom stacjonującym na lotniskowcach. Takie systemy mogłyby bazować na innych platformach pływających, np. okrętach desantowych – dokach, a nawet na jednostkach marynarki handlowej, zwłaszcza kontenerowcach.

Posiadanie bezałogowców z kolei uwolniłoby lotnictwo chińskie od konieczności osłaniania okrętów wojennych z powietrza. Samoloty bojowe mogłyby być używane do wykonywania innych zadań. Byłoby to decydujące dla operacji sił morskich Chin w akwenach oddalonych od własnych baz, np. na Oceanie Indyjskim, przy podejściach do Zatoki Perskiej czy Morza Czerwonego.

Wojna podwodna i minowa

Podczas budowy okrętów podwodnych (poza atomowymi) zapewne będzie zwrócona uwaga na okręty z napędem niezależnym od powietrza atmosferycznego (AIP), z poprawionym systemem nawigacji, uzbrojonych w torpedy o powiększonym zasięgu i samoloty pociski (*Cruise Missile*) do zwalczania celów nawodnych i lądowych, łącznie z ograniczeniem szumów silników napędowych. Większe jednak nadzieje budzi opcja bezałogowych podwodnych systemów uzbrojenia (*Unmanned Undersea Vehicles* – UUV). Chińscy inżynierowie pracują bowiem nie tylko nad UUV, które mogą być użyte jako platformy rozpoznawcze o zasięgu do 1000 mil morskich od własnego wybrzeża i stanowić ważne węzły sieciocentrycznego rozpoznania (sieciocentrycznej informacji). Kolejną generacją platform podwodnych według specjalistów zagadnień chińskich mogłyby być systemy o charakterze biorobotów²⁷, których walory mają polegać na łatwiejszym pokonywaniu podwodnych systemów obronnych (zaporowych), dłuższym czasie przebywania w rejonie operacji, umiejętności maskowania (dezinformacji o sobie) i skuteczniejszym działaniu. Przed przenikaniem przeciwnika w akweny strzeżone przez

²⁶ <http://www.fas.org/man/dod-101/sys/smart/bgm-109.htm>, *BGM-109 Tomahawk* [9.11.2011]; *Jane's Strategic Weapon Systems*, Coulsdon 2008, wyd. 49, s. 208–210.

²⁷ http://www.societyofrobots.com/robottheory/Trends_in_Biorobotic_Autonomous_Undersea_Vehicles.pdf, P.R. Bandyopadhyay, *Trends in Biorobotic Autonomous Undersea Vehicles* [11.11.2011].

chińską marynarkę wojenną oprócz systemów radiolokacyjnych mają znaleźć zastosowanie łańcuchy boi sonarowych²⁸ oraz zakotwiczone miny lub torpedy.

Regionalne poszerzenie obszaru operacji morskich

Rozbudowa floty oraz jej manewry (ćwiczenia) morskie pokazują, że chińska marynarka wojenna na początku drugiej dekady XXI wieku będzie w stanie wzbudzić innym siłom morskim korzystania z akwenów morskich wewnątrz pierwszego łańcucha wysp obszarowo i czasowo. Jednocześnie widać, że przez udział w zwalczaniu piractwa w „Rogu” Afryki i wzmoczone wizyty okrętów chińskich w portach innych krajów, PLAN zamierza realizować zadania rozszerzania obszarów operacji i celów nakreślonych przez prezydenta Hu Jintao.

Technologiczny rozwój zaprezentowany przez Chiny pozwala sądzić, że w wyniku miniaturyzacji, flota chińska w przyszłych operacjach będzie nastawiona na użycie bezzałogowych podwodnych i powietrznych aparatów latających (UUV i UAV). Nie można wykluczyć, że w trzeciej dekadzie XXI wieku marynarka chińska zajmie się projektami dużymi, choć nie muszą to być lotniskowce dzisiejszego formatu.

Nie będzie odstępstwa od asymetrycznego sposobu prowadzenia wojny – opcję tę będzie się doskonalić i rozwijać. Mogą zapaść decyzje dotyczące walki o przewagę elektroniczną (informacja, komunikacja, systemy kierowania uzbrojeniem, walka radioelektroniczna), w zamian klasycznej walki sił morskich.

Chiny ze swoją flotą będą usiłowały zainstalować się na witalnych dla siebie liniach życia na morzu i skierują swoje zainteresowania na zachód. Nie będą raczej szukać konfrontacji (zwłaszcza zbrojnej) ze Stanami Zjednoczonymi, gdyż dla ich narodowych interesów nie jest im potrzebny Pacyfik. Sojusznikom Stanów Zjednoczonych – Japonii i Korei Południowej, wyraźnie pokażą jednak ich miejsce i gdzie przebiegają czerwone linie interesów Chin na zachodnim Pacyfiku, które w razie potrzeby, będą broniące środkami militarnymi.

Mimo że w literaturze fachowej Stanów Zjednoczonych, Australii, Indii, Japonii i Korei Południowej, wciąż podkreślana jest możliwość przyszłego zagrożenia ze strony Chin właśnie z powodu modernizacji Chińskiej Armii Ludowo-Wyzwoleńczej, co odpowiada klasycznemu myśleniu militarnemu i „najgorszemu przypadkowi scenariusza ewentualnych wydarzeń”. W ostatnim czasie ukazały się publikacje, które mówią o konieczności przyszłego wspólnego działania wojskowego

²⁸ <http://www.globalsecurity.org/military/systems/ship/systems/sonobuoys.htm>, *Sonobuoys* [20.11.2011]; <http://www.sonobuoytechsystems.com/products.htm>, *All Products from Sonobuoy TechSystems* [20.11.2011].

w ramach tzw. soft power²⁹. W jednej ze współczesnych publikacji³⁰ naukowcy wyrażają pogląd, że aktualnego rozwoju Chin i Stanów Zjednoczonych nie należy utożsamiać z zagrożeniem, które w wypadku wątpliwym należałoby traktować polityką powstrzymywania, jak swego czasu ZSRR. Jako szansę dla obydwu stron warto widzieć wykorzystanie mórz przez rządy obydwu państw w kooperacji i zaufanej współpracy.

²⁹ Zob. szerzej: K. Żukrowska, *Pojęcie bezpieczeństwa i jego ewolucja*, [w:] *Bezpieczeństwo międzynarodowe. Teoria i praktyka*, red. nauk. K. Żukrowska, M. Grącik, Warszawa 2006, s. 21–45; <https://repozytorium.amu.edu.pl/jspui/bitstream/10593/966/1/Soft%20power.pdf>, R. Potocki, D. Miłoszewska, *Rola „soft power” w środowisku międzynarodowym*.

³⁰ A.S. Erickson, L.J. Goldstein, N. Li, *China, the United States, and 21st-Century Sea Power. Defining a Maritime Security Partnership*, Annapolis 2010.